

Список бібліографічних посилань

1. Голуб М. В. Community Policing: сутність та складові елементи. *Право і Безпека*. 2012. № 1 (43). С. 62–67. URL: <http://old.pb.univd.edu.ua/?controller=service&action=download&download=21059> (дата звернення: 14.03.2019).
2. Матюхіна О. П. Поліція Великобританії: сучасні тенденції розвитку та управління : монографія / за заг. ред. О. М. Бандурки. Харків : Консум, 2001. 130 с.
3. Zákon ze dne 12. dubna 2000 o obcích (obecní zřízení), 128/2000 Sb. URL: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128> (дата звернення: 14.03.2019).
4. Анисимков В. М. Зарубіжний досвід підготовки керівників поліції // Розвиток науки управління і проблеми формування навчальних дисциплін в сучасних умовах : матеріали I Європейського конгресу з питань управління якістю роботи поліції. С. 29–31.

Одержано 26.03.2019

УДК 343.375(477)

РУСЛАН СЕРГІЙОВИЧ ФИЛЬ,

кандидат юридичних наук, начальник 2-го науково-дослідного відділу науково-дослідної лабораторії криміналістичної та спеціальної техніки Державного науково-дослідного інституту МВС України (м. Київ);

 <https://orcid.org/0000-0002-5680-875X>

КЛАСИФІКАЦІЯ ПОТЕРПІЛИХ ВІД ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ПРАВ НА ОБ'ЄКТИ ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ

Результати інтелектуальної діяльності відіграють дедалі більшу роль у суспільстві, причому не тільки в духовній, а й виробничій сфері, оскільки ринок прав інтелектуальної власності (далі – ПІВ) дозволяє його учасникам отримати значні прибутки. У результаті при порушенні ПІВ порушник для отримання власної вигоди завдає шкоду власникам об'єктів ПІВ. З метою правового забезпечення охорони прав на об'єкти промислової власності (далі – ОПВ) від злочинних посягань у Кримінальному кодексі України (далі – КК України) передбачена відповідальність за порушення прав на ці об'єкти. Так, ст. 177 КК України передбачена відповідальність за порушення прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок, топографію інтегральної мікросхеми, сорт рослин, раціоналізаторську пропозицію, якщо це завдало матеріальної шкоди у значному розмірі; ст. 229 КК України – незаконне використання знака для товарів і послуг, фірмового найменування, кваліфікованого зазначення походження товару, якщо це завдало матеріальної шкоди у значному розмірі; ст. 231 КК України – незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю, якщо це завдало істотної шкоди; ст. 232 КК України – розголошення комерційної або банківської таємниці, якщо це завдало істотної шкоди [1].

Кримінально-правові способи захисту права промислової власності передбачені КК України та застосовуються від імені держави за вироком суду у вигляді покарання до особи, винної у вчиненні злочину, і полягають у передбаченому законом обмеженні прав і свобод засудженого.

Досудове розслідування кримінальних правопорушень цієї категорії проводиться слідчими органів Національної поліції України.

Під поняттям «злочини проти права на об'єкти промислової власності» слід розуміти кримінально карані суспільно небезпечні винні дії суб'єктів, які посягають на права на винахід, корисну модель, промисловий зразок, топографію інтегральних мікросхем, сорт рослин, раціоналізаторську пропозицію, торговельну марку, комерційне найменування, географічне зазначення та комерційну таємницю.

Обов'язковою ознакою повного змісту об'єкта злочинів проти прав на ОПВ є потерпілий – суб'єкт ПІВ. Згідно з ч. 1 ст. 421 ЦК України суб'єктом ПІВ є творець об'єкта ПІВ (автор, виконавець, винахідник тощо) та інші особи, яким належать особисті немайнові та/або майнові ПІВ. У загальноживаному значенні винахідником є той, хто винайшов або винаходить що-небудь; автором – той, хто написав будь-яку працю, твір, лист тощо або розробив будь-який план, проект тощо; творцем – той, хто створює матеріальні або духовні цінності або той, хто є автором чогось [2; 3].

За ст. 177 КК України потерпілим при порушенні прав, зокрема:

– винахід (корисну модель) буде винахідник (людина, яка своєю працею розробила винахід (корисну модель) й за якою закріплено особисті немайнові права) та правовласник (фізична або юридична особа, якій належать виключні майнові права, засвідчені патентом);

– промисловий зразок – автор (людина, яка створила промисловий зразок, володар немайнових прав) та власник (фізична або юридична особа, якій належать виключні майнові права, засвідчені патентом);

– топографію інтегральних мікросхем – автор (фізична особа, творчою працею якої створено топографію ІМС) та власник (фізична або юридична особа, якій належать виключні майнові права, засвідчені свідоцтвом);

– сорт рослин – автор сорту (фізична особа, яка безпосередньо вивела чи винайшла і поліпшила сорт та якій належать немайнові права), власник майнових прав на сорт (фізична або юридична особа, якій належить патент) та власник ПІВ на поширення сорту (особа, якій належить упродовж відповідного строку засвідчене свідоцтвом про державну реєстрацію сорту майнове ПІВ на поширення сорту рослин);

– раціоналізаторську пропозицію – автор (працівник, що створив і надав раціоналізаторську пропозицію, якому належить немайнові права) та роботодавець (юридична особа або фізична особа – підприємець, якій працівник надав пропозиції та якій належить майнові права).

Винахідником і автором не визнається фізична особа, яка не внесла особистого творчого внеску у створення зазначених вище ОПВ, а тільки надала винахіднику (автору) технічну, організаційну чи матеріальну допомогу при створенні зазначених ОПВ або оформленні заявки для отримання охоронного документа на ці ОПВ.

Потерпілим при вчиненні злочину, передбаченого ст. 229 КК України, буде:

– торговельна марка – власник (фізична чи юридична особа, які належать майнові права, засвідчені свідоцтвом);

– комерційне найменування – власник (фізична чи юридична особа, які належать майнові права);

– географічне зазначення – виробники товарів, асоціація споживачів та інші особи згідно з чинним законодавством (фізична чи юридична особа, які надано ПІВ на географічне зазначення).

При вчиненні злочинів, передбачених ст. 231 і 232 КК України, потерпілим буде суб'єкт господарювання (юридична особа або фізична особа – підприємець), що прийняв рішення віднести відомості до комерційної таємниці, він же власник майнових прав на комерційну таємницю.

Крім того, при злочинних посяганнях на окреслені вище ОПВ потерпілим також можуть бути правонаступники, які успадкували або отримали від власника виключні майнові права на ці об'єкти, та особи, яким за цивільною угодою надано право на використання цього об'єкта.

Отже, потерпілих від злочинів проти прав на об'єкти промислової власності слід класифікувати наступним чином: 1) винахідник (людина, яка своєю працею розробила винахід (корисну модель) й за якою закріплено особисті немайнові права) та правовласник (фізична або юридична особа, якій належать виключні майнові права, засвідчені патентом); 2) автор промислового зразка (людина, яка створила промисловий зразок, володар немайнових прав) і власник (фізична або юридична особа, якій належать виключні майнові права, засвідчені патентом); 3) автор топографії інтегральних мікросхем (фізична особа, творчою працею якої створено топографію) і власник (фізична або юридична особа, якій належать виключні майнові права, засвідчені свідоцтвом); 4) автор сорту (фізична особа, яка безпосередньо вивела чи винайшла та поліпшила сорт і якій належать немайнові права), власник майнових прав на сорт (фізична або юридична особа, якій належить патент) і власник ПІВ на поширення сорту (особа, якій належить упродовж відповідного строку засвідчене свідоцтвом про державну реєстрацію сорту майнове право на поширення сорту рослин); 5) автор раціоналізаторської пропозиції (працівник, що створив та надав раціоналізаторську пропозицію, якому належать немайнові права) та роботодавець (фізична або юридична особа, якій працівник надав пропозиції та якій належать майнові права); 6) власник торговельної марки (фізична або юридична особа, якій належать майнові права, засвідчені свідоцтвом); 7) власник комерційного найменування (фізична або юридична особа, якій належать майнові права); 8) власник географічного зазначення, а також виробник товарів, асоціація споживачів та інші особи згідно з чинним законодавством (фізична або юридична особа, якій надано право на географічне зазначення); 9) суб'єкт господарювання, який прийняв рішення про належність відомостей до комерційної таємниці, він же власник майнових прав на комерційну таємницю (фізична або юридична особа).

Список бібліографічних посилань

1. Кримінальний кодекс України : закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.
2. Словник української мови : в 11 т. Т. 1 / АН УРСР, Ін-т мовознавства ; за ред. І. К. Білодіда. Київ : Наук. думка, 1970. С. 439.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : Перун, 2007. 1276 с.

Одержано 26.03.2019

УДК 347.77.028(477)

СВІТЛАНА ПЕТРІВНА ФИЛЬ,

*кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник науково-організаційного відділу
Державного науково-дослідного інституту МВС України (м. Київ);*

 <https://orcid.org/0000-0001-8196-313X>

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ ЯК СУБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Щороку дедалі більше власників об'єктів прав інтелектуальної власності прагнуть захистити свої майнові права на ці об'єкти. Охорона прав інтелектуальної власності сприяє залученню суттєвих обсягів іноземних інвестицій, посиленню темпів наповнення бюджету за рахунок оподаткування прибутку за використання та передачу майнових прав на об'єкти прав інтелектуальної власності та підвищенню рівня конкурентоспроможності держави у світі. Створення такої системи має особливе значення для України – країни зі значним інтелектуальним та науково-технічним потенціалом.

Важливе місце у створенні правової системи охорони прав інтелектуальної власності належить Основному Закону України. Закріплені норми в розд. 2 «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина» Конституції України відтворюють не тільки фактичний і юридичний статус особи в суспільстві, а й суть демократії, що існує в державі, соціальні можливості, закладені безпосередньо в суспільному ладі. Вагомою складовою конституційно-правового статусу людини є гарантування кожній людині права володіти, користуватися й розпоряджатися результатами своєї інтелектуальної та творчої діяльності, свободи літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захисту інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності [1, ст. 41 і 54].

Для забезпечення правової охорони прав інтелектуальної власності в Україні одночасно зі створенням й удосконаленням нормативно-правової бази у сфері інтелектуальної власності була утворена структура органів державного управління інтелектуальної власності. Наразі до складу такої структури входять державні та судові органи, наділені відповідними повноваженнями у сфері інтелектуальної власності, наукові та освітні установи, громадські організації та інші структури, що беруть активну участь в реалізації державної політики у цій сфері та вирішенні широкого кола завдань з надання правової охорони, управління, реалізації та захисту прав інтелектуальної власності. Умовно окреслену структуру державної системи правової охорони інтелектуальної власності умовно можна поділити на такі п'ять груп: 1) органи законодавчої влади; 2) органи виконавчої влади; 3) державні органи зі спеціальним статусом; 4) органи судової влади; 5) наукові установи та навчальні заклади.

Національна поліція України як центральний орган виконавчої влади, служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічного порядку та громадської безпеки [2, ст. 1]. У суспільному житті держави роль Національної поліції України реалізується через адміністративну діяльність. Від її ефективності суттєво залежить стан правопорядку в цілому, адміністративно-правова охорона громадського порядку та забезпечення безпеки суспільства, забезпечення особистої безпеки громадян, боротьба зі злочинністю, захист конституційних прав і свобод, законних інтересів, прав та інтересів юридичних осіб.